

Warszawa, 28-10-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.518.4.2024.ASZ

Pani

Katarzyna Kotuła

Ministra do spraw Równości

ePUAP

Szanowna Pani Minister,

zwracam się do Pani Minister w związku z informacjami, jakie docierają do Rzecznika Praw Obywatelskich ze strony osób zaangażowanych w procedurę „Niebieskie Karty”.

Przemoc domowa stanowi naruszenie praw i wolności człowieka, a zapewnienie wszystkim osobom nią dotkniętym pomocy jest zobowiązaniem Rzeczypospolitej Polskiej wynikającym z szeregu aktów prawnych – prawa krajowego, w szczególności ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹, europejskiego – dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej², konwencji Rady

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424; dalej: „ustawa”).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz.U. UE L2024/1385 z 24.5.2024).

Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej³, Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności⁴, i międzynarodowego – konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet⁵.

Podejmuję szereg działań w przedmiocie przeciwdziałania przemocy domowej⁶ domagając się, aby instytucje państwowe wypełniały zobowiązania wynikające z relewantnych uregulowań prawnych i oferowały osobom pokrzywdzonym przemocą domową kompleksową pomoc. W tym celu formułuję rekomendacje zmierzające do zapewnienia, by wszystkie osoby, które doświadczają przemocy domowej miały pewność, że w razie potrzeby uzyskają niezbędne wsparcie, a sprawcy przemocy domowej – w jakiegokolwiek jej formie: psychicznej, fizycznej, seksualnej czy ekonomicznej – nie uniknęli kary za zachowania wobec osób najbliższych⁷.

Mając na względzie efektywność mechanizmu antyprzemocowego zainicjowałem cykl spotkań regionalnych poświęconych problematyce przeciwdziałania przemocy, organizowanych w różnych miastach przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich wspólnie z partnerami społecznymi. Jedno z nich, zorganizowane w dniu 25 kwietnia 2024 r. w Przemyślu, dotyczyło doświadczeń i

³ Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 961; dalej: „konwencja stambulska”).

⁴ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.).

⁵ Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 r. (Dz.U. z 1982 r. Nr 10, poz. 71).

⁶ Informacje o nich znajdują się na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich pod hasłem tematycznym „Przemoc domowa”, dostęp pod adresem: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/tagi/przemoc-domowa> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

⁷ Zob. np. wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania/Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z dnia 11 stycznia 2023 r., znak: XI.518.1.2019, dostęp pod adresem: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-przeciwdzialanie-przemocy-rodzina-program-schmidt-odpowiedz> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

barier, na jakie natrafiają w codziennej pracy zespoły interdyscyplinarne realizujące procedurę „Niebieskie Karty”⁸. Sformułowane w trakcie tego spotkania wnioski, dotyczące znowelizowanej procedury „Niebieskie Karty”, pokrywają się z treścią kierowanych do Rzecznika wniosków indywidualnych i uzasadniają potrzebę pochylenia się nad jej funkcjonowaniem w praktyce. Uzyskane informacje wskazują bowiem, że zmiany, które w intencji prawodawcy miały usprawnić działania pomocowe⁹, nie służą realizacji tego celu z powodu nadmiernej biurokratyzacji oraz niejednoznaczności znowelizowanych przepisów, powodującej szereg **wątpliwości** osób mających je stosować w praktyce. Dotyczy to każdego z etapów **realizacji procedury „Niebieskie Karty”**. Poniżej pozwolę sobie przedstawić przedmiotowe zagadnienia.

Wątpliwości pojawiają się już na etapie powoływania grupy diagnostyczno-pomocowej. Jak przewiduje art. 9a ust. 10a ustawy „grupę diagnostyczno-pomocową powołuje zespół interdyscyplinarny niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej”. **Termin** ten jest oceniany przez członków zespołów interdyscyplinarnych jako zbyt krótki oraz niemożliwy do pogodzenia z przepisem art. 9a ust. 7b ustawy, zgodnie z którym „o terminie posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego jego członkowie są informowani z 7-dniowym wyprzedzeniem”, jeśli za uzasadnienie dla zwołania jego posiedzenia przyjmować otrzymanie zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej.

Wątpliwości budzi także **tryb i sposób powoływania** grupy diagnostyczno-pomocowej, w szczególności to, czy przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego może powołać tę grupę na podstawie pełnomocnictwa otrzymanego od członków zespołu interdyscyplinarnego i czy dopuszczalny jest obiegowy tryb jego uzyskania. Przyjęte rozwiązania powinny pozwalać na szybkie podjęcie decyzji o utworzeniu

⁸ Więcej na stronie <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/spotkanie-przemysl-przeciwdzialanie-przemocy> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

⁹ Zob. ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 535). Por. wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania/Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z dnia 3 listopada 2021, znak: XI.518.1.2019.ASZ, dostęp pod adresem: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-przemoc-domowa-wobec-kobiet-zwalczanie-ocena> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

grupy diagnostyczno-pomocowej w sposób niebudzący wątpliwości ani rozbieżności. Zainteresowani wskazują tymczasem na terytorialne zróżnicowanie praktyki w tym zakresie.

Ustawa milczy na temat **zastępstwa nieobecnego członka** grupy diagnostyczno-pomocowej i zespołu interdyscyplinarnego, przewidując jedynie, że „członek zespołu interdyscyplinarnego, który nie może uczestniczyć w posiedzeniu zespołu, informuje przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o przyczynach swojej nieobecności w terminie co najmniej 2 dni roboczych przed zaplanowanym posiedzeniem tego zespołu” (art. 9a ust. 7e ustawy) oraz że przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego zastępuje w czasie jego nieobecności zastępca (art. 9a ust. 6a ustawy).

Co się tyczy powoływania grupy diagnostyczno-pomocowej, członkowie zespołów interdyscyplinarnych wskazują na zasadność **rozważenia rezygnacji z dwustopniowej procedury poszerzanie jej składu**, wynikającej z art. 9a ust. 12a i 12b ustawy i umożliwienie zespołowi interdyscyplinarnemu powołania od razu w skład grupy także innych osób niż pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej i funkcjonariusz Policji (art. 9a ust. 11 ustawy), a w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową – także żołnierzy Żandarmerii Wojskowej (art. 9a ust. 11a ustawy), jeśli już na tym etapie jest to uzasadnione indywidualnymi potrzebami osoby doznającej przemocy domowej. Zespoły interdyscyplinarne zwracają także uwagę na **brak obowiązku właściwego podmiotu do oddelegowania** do członkostwa w grupie diagnostyczno-pomocowej pracownika (funkcjonariusza) powołanego w jej skład, a także **brak mechanizmu sankcyjnego na wypadek nieoddelegowania** takiej osoby.

Przekazane uwagi wskazują także na **trudności w realizacji** przyjętego na gruncie art. 9b ust. 16 ustawy **mechanizmu skargowego w ramach procedury „Niebieskie Karty”**. Skargę na działalność grupy diagnostyczno-pomocowej lub członka grupy diagnostyczno-pomocowej rozpatruje bowiem zespół interdyscyplinarny, ze składu którego wybierani są członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej. Dotyczy to także przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego jako członka grupy.

Kolejnym wyzwaniem jest **nierównomierne obciążenie członków zespołów interdyscyplinarnych obowiązkami** w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Wskazuje się na nadmierne w porównaniu do innych członków i nieproporcjonalne w

porównaniu do pozostałych zadań w ramach obowiązków zawodowych obciążenie nimi pracowników socjalnych. Na **przeciążenie zadaniami** członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, **w szczególności przedstawicieli pomocy społecznej**, utrudniające wywiązywanie się z nałożonych na nich obowiązków w ramach procedury, wskazywała już kilka lat temu Najwyższa Izba Kontroli¹⁰. Z tych względów warto rozważenia byłoby wyodrębnienie stanowisk w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej dedykowanych wyłącznie realizacji zadań w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Być może wytyczna w zakresie równoważnego zaangażowania osób reprezentujących podmioty związane z jej realizacją powinna znaleźć się w przepisach ustawy dotyczących regulaminu funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego. Aktualnie jej art. 9a ust. 6b stwierdza, że „zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych”.

Istnieje potrzeba wsparcia zespołów interdyscyplinarnych w realizacji dyspozycji przywołanego przepisu przez **udostępnienie wystandaryzowanego wzoru regulaminu**, ale także **innych dokumentów** niezbędnych w funkcjonowaniu zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, takich jak zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność, wniosek osób, o których mowa w ust. 11 lub 11a, o poszerzenie składu grupy diagnostyczno-pomocowej o osoby, o których mowa w ust. 11b-11d lub 12 ustawy, czy protokół odstąpienia od dalszych działań w związku z niepotwierdzeniem stosowania przemocy. Aktualnie zespoły interdyscyplinarne mają nabywać odpłatnie wzory takich dokumentów.

Podnoszone są wątpliwości co do praktycznych aspektów **ustalania gminy właściwej** do jej realizacji. Chciałbym zwrócić uwagę na zgłoszoną Rzecznikowi praktykę przekazywania jedynie na wniosek zespołu interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania, w przypadku jego zmiany przez osobę stosującą przemoc, informacji o prowadzeniu procedury przez zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania, chociaż nie wynika to z brzmienia art. 9e ust. 3 ustawy. Należy podkreślić, że **przekazanie informacji** ma umożliwić dalsze podejmowanie działań w odniesieniu do tej osoby i kontynuowanie udzielania pomocy

¹⁰ Zob. Informacja o wynikach kontroli „Pomoc osobom dotkniętym przemocą domową” Nr P/15/046, dostęp pod adresem: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-pomocy-osobom-dotknietym-przemoca-domowa.html> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

osobie doznającej przemocy, zapobieganie dalszemu stosowaniu przemocy domowej przez sprawcę oraz podejmowanie innych działań koniecznych w indywidualnej sprawie. Wątpliwości zespołów interdyscyplinarnych budzi także właściwość do monitorowania procedury „Niebieskie Karty” w okresie biegu 7-dniowego terminu, w którym wojewoda rozstrzyga w przedmiocie wniosku o wskazanie innej gminy właściwej, w sytuacji, gdy realizacja procedury napotyka trudności, w szczególności, jeżeli zachodzą okoliczności wyłączenia określone w art. 24 oraz odpowiednio stosowanym art. 25 Kodeksu postępowania administracyjnego¹¹, zgodnie z brzmieniem art. 9e ust. 6 w zw. z art. 9e ust. 5 ustawy. Art. 9e ust. 1 ustawy wywołuje natomiast wątpliwości w odniesieniu do gminy właściwej do realizacji procedury „Niebieskie Karty” w przypadku przebywania osoby doznającej przemocy w specjalistycznym ośrodku wsparcia w innej gminie niż gmina jej miejsca zamieszkania.

Uregulowania wymaga **uprawnienie osoby stosującej przemoc domową do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika w toku procedury „Niebieskie Karty”**. Brak odniesień do tego w przepisach regulujących tę procedurę rodzi wątpliwości co do możliwości udziału w niej pełnomocnika osoby stosującej przemoc. Wprawdzie Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał odpowiedź z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej¹², z której wynika, że nie istnieją prawne przesłanki wyłączenia reprezentacji przez adwokata lub radcę prawnego przed grupą diagnostyczno-pomocową odpowiedzialną za realizację procedury „Niebieskie Karty”, to przedstawiona w niej interpretacja stanowi jedynie wyraz poglądów Ministerstwa na omawiane zagadnienie i nie ma charakteru wiążącej wykładni.

Niejasność tej kwestii wiąże się z charakterem procedury „Niebieskie Karty”, która jest procedurą samoistną, nieodwołującą się do innych procedur: administracyjnej, karnej czy też cywilnej. Przepisy określające tę procedurę mają charakter pełny i samowystarczalny – procedura „Niebieskie Karty” sama określa jej sposób wszczynania, uprawnione do tego służby, proces dalszego postępowania, w tym dokumentowania przebiegu, zawiadamiania i wzywania uczestników, obowiązków i uprawnień przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego oraz grupy diagnostyczno-pomocowej, aż do proceduralnych sposobów zakończenia

¹¹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 572).

¹² Znak: III.518.25.2023.JA.

postępowania¹³. Wydaje się, że **kwestia specyficznego i autonomicznego charakteru procedury „Niebieskie Karty” powinna być szeroko akcentowana i dokładnie wyjaśniana**. Podkreślenia wymaga w szczególności niezależność tej formy reakcji na przemoc domową od reakcji prawno-karnej, skutkująca możliwością realizacji procedury „Niebieskie Karty” nawet w przypadku – by wskazać jedynie przykładowo – umorzenia postępowania przygotowawczego prowadzonego w sprawie o przestępstwo (na przykład znęcania się z art. 207 Kodeksu karnego¹⁴), co w wielu przypadkach nie jest zrozumiałe dla osób stosujących przemoc domową. We wskazanych okolicznościach domagają się one zakończenia realizacji tej procedury, gdy tymczasem powinna być ona realizowana do momentu wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 9h ust. 1 ustawy, z którymi ustawa wiąże jej zakończenie.

Jednocześnie chciałbym zwrócić uwagę na **potencjalne konsekwencje zmiany nomenklatury** na gruncie ustawy, a w ślad za tym rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”¹⁵. W wersji ustawy sprzed nowelizacji mowa była o „osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc” (i analogicznie o „osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą”). Aktualnie zaś mowa o „osobie stosującej przemoc” (i „osobie doznającej przemoc”). Wydaje się, że na tych etapach realizacji procedury „Niebieskie Karty”, na których mamy do czynienia z **podejrzeniem** stosowania przemocy domowej, rozwiązaniem zgodnym ze stanem faktycznym byłoby stosowanie terminu „osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc” (i odpowiednio „osoba, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemoc”). Aktualna nomenklatura, występująca zarówno na gruncie ustawy, która tylko raz – w art. 9b ust. 8 pkt 3 – posługuje się zwrotem „osoba podejrzana o stosowanie przemocy domowej”, jak i rozporządzenia, które posługuje się wyłącznie terminem „osoba

¹³ Zob. Odpowiedź na interpelację nr 30441 w sprawie przepisów regulujących zakończenie procedury, weryfikacji prawidłowości przeprowadzenia procedury oraz odwołania od przeprowadzonej procedury „Niebieska Karta”, dostęp pod adresem: <https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=5B4F63D4> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

¹⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 17).

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870; dalej: „rozporządzenie”).

stosująca przemoc”, stoi w sprzeczności z logiką przedmiotowej procedury, w trakcie realizacji której może nie dojść do potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, co wywodzić można zarówno *a contrario* (art. 9b ust. 8 pkt 2 ustawy), jak i wprost (art. 9b ust. 15 ustawy) z przepisów ustawy. Określanie osób, w przypadku których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”, mianem – odpowiednio – „osoby stosującej przemoc” i „osoby doznającej przemocy” (art. 9b ust. 15 ustawy i § 19 ust. 4 rozporządzenia), jednak w związku z niepotwierdzeniem informacji o stosowaniu przemocy domowej odstąpiono od dalszych działań, może przyczyniać do ich stygmatyzacji, co może być bardzo krzywdzące.

O ile ustawa przewiduje **możliwość wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” pod nieobecność osoby** podejrzanej o stosowanie przemocy domowej, nakładając w takim przypadku na grupę diagnostyczno-pomocową zadanie poinformowania o tym fakcie zainteresowanej osoby (art. 9b ust. 8 pkt 3 ustawy), o tyle nie dopuszcza takiego rozwiązania w przypadku osoby doznającej przemocy. Zgodnie bowiem z § 2 ust. 5 rozporządzenia wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, w związku z czym następuje wszczęcie procedury (§ 2 ust. 1 rozporządzenia) odbywa się w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej. Wyrażone w § 2 ust. 6 rozwiązanie, zgodnie z którym, jeżeli wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” nie jest możliwe z powodu nieobecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, jej stanu zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie, oceniane jest przez osoby wypełniające przedmiotowy formularz jako obniżające efektywność procedury, szczególnie w sytuacjach, w których ów brak kontaktu, spowodowany np. stanem zdrowia danej osoby, jest wynikiem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Wątpliwości przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty” budzi także jej etap końcowy. Nie jest bowiem dla nich jasne, **czy działania monitorujące powinny być prowadzone w przypadku odstąpienia od dalszych działań w ramach tej procedury**. Zgodnie z art. 9h ust. 2 i 3 ustawy, działania te są prowadzone przez grupę diagnostyczno-pomocową wobec osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” i polegają w szczególności na analizie i ocenie sytuacji osób, wobec których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”. Zaś art. 9h ust. 1 ustawy stanowi, że zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku: 1) ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego

stosowania przemocy domowej; 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Natomiast odstępianie od dalszych działań przez grupę diagnostyczno-pomocową ma miejsce w przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej (art. 9b ust. 15 ustawy).

Z informacji, jakie otrzymałem, wyłaniają się także wątpliwości i praktyczne **trudności w wypełnianiu poszczególnych formularzy „Niebieska Karta”**. W odniesieniu do formularza **„Niebieska Karta – A”** problemów nastręcza wypełnienie tabeli IV. Po pierwsze, osoby wypełniające formularz „Niebieska Karta – A” nie mają pewności, czy zawarte w pierwszej kolumnie tabeli IV wyliczenie form przemocy domowej ma charakter enumeratywny czy jedynie przykładowy. Nie wiedzą zatem, czy i jak ją wypełnić w przypadku występowania innych niż wskazane w niej wprost przejawów przemocy tym bardziej, że nie ma w niej miejsca na wymienienie kolejnych z nich. Po drugie, zgodnie z opisem tabeli zaznaczenie występowania konkretnych form przemocy domowej następuje przez postawienie znaku X w drugiej i ewentualnie kolejnych kolumnach tabeli (w przypadku więcej niż jednej osoby doznającej przemocy i/lub więcej niż jednej osoby stosującej przemoc). W przypadku wskazania w pierwszej kolumnie tabeli więcej niż jednego przejawu danej formy przemocy, postawienie znaku X wzbudza wątpliwości co do tego, które ze wskazanych form przemocy mają miejsce w danym przypadku. Poza tym istnieje potrzeba przywrócenia do tego formularza pytań dotyczących nadużywania przez osobę stosującą przemoc alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych jako czynników ryzyka przemocy domowej. Między innymi te kryteria są brane pod uwagę przez funkcjonariusza Policji w celu oceny ryzyka bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego, uzasadniającego zatrzymanie, w trybie określonym w art. 15 ustawy o Policji, osoby stosującej przemoc domową w rozumieniu przepisów ustawy¹⁶.

W ocenie członków zespołów interdyscyplinarnych zbędne jest także pytanie X w formularzu **„Niebieska Karta – C”** („Opis kolejnego zdarzenia przemocy domowej w trakcie trwania procedury „Niebieskie Karty”), skoro wystąpienie takiego zdarzenia jest przesłanką wypełniania formularza „Niebieska Karta – A”. Osoby te mają również wątpliwości, jak dokonać wyboru osoby najbliższej, której przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”, w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi

¹⁶ Zob. art. 15a ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 145).

przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, a więc jak zrealizować poprawnie dyspozycję § 6 ust. 2 rozporządzenia.

Co się tyczy **małoletniego jako osoby doznającej przemocy domowej**, to pracownicy socjalni zaangażowani w procedurę „Niebieskie Karty” zwracali uwagę na brak pewności co do realizacji ciężącego na pracowniku socjalnym obowiązku zapewnienia dziecku, w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia, ochrony przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, jak wynika z art. 12a ust. 1 ustawy. W szczególności zwracano uwagę na tak konkretne kwestie jak to, kto przewozi dziecko i kto pokrywa koszty jego transportu. Podobne pytanie stawiano w odniesieniu do kosztów udziału tłumacza w czynnościach z osobą objętą procedurą „Niebieskie Karty”, do zapewnienia czego zobowiązuje zespół interdyscyplinarny § 5 ust. 6 i 7 rozporządzenia.

Przedstawiciele podmiotów realizujących przedmiotową procedurę wskazują także na skutki alokacji niewystracających zasobów finansowych na ten cel, w szczególności na **szkolenia dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej**. Szkolenia takie są kluczowe dla zapewnienia efektywności mechanizmu przeciwdziałania przemocy domowej, także ze względu na możliwość wyeliminowania w ich trakcie przynajmniej części z wątpliwości członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

Osoby realizujące procedurę „Niebieskie Karty” wskazują także na brak pewności co do zgodności podejmowanych przez nie działań z obowiązkiem **zachowania poufności wszelkich informacji i danych**, w tym osobowych, które uzyskały przy realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 2 i 8 ustawy. Potrzeba przekazywania takich danych pojawia się w toku komunikacji między różnymi podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład zespołów interdyscyplinarnych. W tym kontekście należy podnieść, że niektóre z osób wchodzących w skład zespołu interdyscyplinarnego są zobowiązane do zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem czynności służbowych lub zawodowych na podstawie przepisów odrębnych. **Udrożnienie kanału przekazywania informacji**

między instytucjami, których zadaniem jest diagnoza i przeciwdziałanie przemocy domowej jest kwestią, którą sygnalizowałem już wcześniej¹⁷.

Wątpliwości budzą także **szczegółowe aspekty rozwiązań ocenianych pozytywnie** przez zespoły interdyscyplinarne. Mam tu na uwadze uregulowania prawne dotyczące **programów korekcyjno-edukacyjnych**. Przedstawiciele podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty” pozytywnie oceniają kompetencję zespołu interdyscyplinarnego do kierowania osobą stosującą przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową na podstawie wiążącego wniosku grupy diagnostyczno-pomocowej (art. 9b ust. 2 pkt 9 w zw. z art. 9b ust. 8 pkt 5 ustawy). Niezrozumiała dla nich pozostaje natomiast konieczność kierowania zawiadomienia o skierowaniu do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową przez zespół interdyscyplinarny do właściwego starosty (art. 9b ust. 11 pkt 6), a nie bezpośrednio do podmiotu realizującego działania. Negatywnie oceniają także brak socjologii wśród kierunku studiów, na których uzyskanie wykształcenia lub tytułu zawodowego magistra umożliwia prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową¹⁸.

Mając na względzie powyższe, działając w trybie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1264), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o analizę powyższych postulatów i podjęcie działań zmierzających do wyeliminowania wątpliwości towarzyszących realizacji procedury „Niebieskie Karty”. Będę wdzięczny za poinformowanie o podjętych w tej sprawie decyzjach i działaniach.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

¹⁷ Zob. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-media-wywiad-ochrona-ofiar-przemocy-domowej> [dostęp: 25 czerwca 2024 r.].

¹⁸ Kwestia ta była także przedmiotem wniosku indywidualnego skierowanego do Rzecznika Praw Obywatelskich, znak: III.7040.28.2024.

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Pani Monika Horna-Cieślak

Rzeczniczka Praw Dziecka

2. Pani Janina Sagatowska

Przewodnicząca Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senatu RP

3. Pani Katarzyna Ueberhan

Przewodnicząca Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP

4. Pani Wanda Nowicka

Przewodnicząca Parlamentarnego Zespołu Praw Kobiet